

ה. באה"ל תורה

רבי זרח ורהפטיג
ירושלים

דברים כפשוטם

(הערות במס' סוכה)

א. סוכה (ב, ב), רש"י ד"ה משום צל: דאי משום משלט עינא, בטפי מד' אמות פורתא לא שלטא בה עינא.

במסורת הש"ס צויין: "תיבת פורתא אין לו מובן, ואולי צ"ל נמי לא שלטא בה". ונראה שכוונת רש"י להבחין בין "טפי מד' אמות פורתא" — ל"טפי מד' אמות טובא", שבקצת יותר מד' אמות עדיין אין העין שולטת בסכך, אולם אם יש בסוכה הרבה יותר מד' אמות, העין שולטת יפה בסכך, אף אם הוא למעלה מעשרים אמה, וכרש"י להלן (ד"ה נימא) בהכשר סוכה וכו', ובטפי מיהא מכשרי אפילו היא גבוהה דכיון דרויחא איכא צל סכך, או טעמא אחרינא להכשירה וכו', עיי"ש היינו — בין מהטעם משום צל ובין מהטעם משום משלטא בה עינא, בסוכה רויחא, כלומר, בסוכה רווחת בהרבה מד' אמות — הסוכה כשרה היא.

ושם בתוד"ה יש בה יותר מארבע אמות אפילו למעלה מעשרים אמה כשירה — מסיק, דלעולם צריך הרחב לפי הגובה, לפי חשבון ד' אמות לעשרים. ועיין בהמאירי (סוכה, שם) שמפרש הא דלא משלט עינא בסכך גבוה, הוא, כי אין הסכך נראה לו, אלא א"כ משליך ראשו לאחוריו, לישא עינו למעלה, ואין אדם מצוי בכך, אולם ב"סוכה רחבה טובא ודאי שלטא עינא "והשמים יוכיחו" (כפי הגדרת הגהות הרש"ש, סוכה שם).

ורש"י בא לאפוקי מדברי התוד"ה כרבי זירא דאמר משום צל, אבל כרבה דאמר משום מישלט עינא לא, דאפילו רחבה טובא לא שלטא בה עינא.

וכדברי תוס' אלו, בתוספות רבינו פרץ, סוכה ב, ב (עמ' רא) "דאמר משום צל וכיון דרויח הוי בה צל, אבל כרבה ליכא, דאפי' אי הוי רחבה טובא מ"מ לא שלטא בה עינא [כ"ש] בטפי מד' אמות פורתא".

תוס' רבינו פרץ לא מבחין בין טפי מד' אמות פורתא, לבין טפי מד' אמות

טובא, דלפי טעמא דרבה משום לא משלטא בה עינא, כי בשתייהם אין העין שולטת בסכך והסוכה אינה כשירה. ואילו רש"י מבחין בינם, וכנ"ל.

ב. סוכה (ד, ב): אתמר רב ורבי חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו בכולה סדר מועד כל כי האי זוגא, חלופי רבי יוחנן ומעילי רבי יונתן.

רש"י במס' מגילה (ז, א) ד"ה בכוליה סדר מועד שהוזכרה שם זוג זה של ארבעה חכמים הללו וכו'. וכ"ה ברש"י שבת (נ"ד, ב) ד"ה בכולי סדר מועד כל כי האי זוגא. ארבעתן יחד.

וק"ק שהגדרה זוג מתייחסת לארבעה, לשני זוגות. אולם בפ"י רבינו חננאל בסוגיתנו איתא, אתמר רב ור' יוחנן, ור' חנינא ואמרי לה רב חביבא מתנו, כוליה סדר מועד, כל כי האי גוונא זוגא חלופי ר' יוחנן ועילי ר' יונתן.

הרי שלפי גרסת הר"ח, כל כי האי זוגא מתייחס רק לרב ור' יוחנן, ובחילופי רב ור' יונתן — ולפי זה בזוג אחד מיירי, ורבי חנינא, או רב חביבא הוא שאמר, כי יש להחליף באותו זוג, בסדר מועד את ר' יוחנן — בר' יונתן.

ג. סוכה (ו' ב): רב מתנה אמר טעמיה דר"ש מהכא, וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר (ישעיה, ד, ו).

פירש"י ד"ה למחסה ולמסתור וכו', ובלא ארבע מחיצות לאו מחסה מזרם הוא, שהרוח משיב את הזרם דרך דופן הפרוץ, ע"כ.

לפי הסבר זה של רש"י קשה שאם כן היאך רבי שמעון מסתפק בכך שהדופן הרביעית תהא של טפח אחד, והרי הזרם יעבור דרך הדופן הפרוץ, וצ"ב אולם תוספות שם מביא את ההסבר של הירושלמי (סוכה פ"א, ה"א) שם ד"ה וסוכה תהיה לצל, בירושלמי אמרין טעמא דר"ש מן הדא קרייה, וסוכה תהיה לצל יומם מחורב, הרי אחת, למחסה ולמסתור, הרי שנים, מזרם וממטר שנים. ורבנן אמרי מזרם וממטר אחת.

נמצא שלפי הירושלמי הלמוד הוא מרביי הלשונות של צל הסוכה.

ד. סוכה (כ"ג, א): מעשה ברבן גמליאל ור"ע שהיו באין בספינה, עמד ר"ע ועשה סוכה בראש הספינה, למחר נשבה רוח ועקרתה, אמר לו רבן גמליאל עקיבא היכן הוא סוכתך.

בהגהות יפה עינים ציין מעשה בר"ג ור"ע בירושלמי כאן, ועירובין פ"ג ה"ז מעשה ב"א בן עזריה ור"ע.

וכן הוא בירושלמי (סוכה פ"ב, ה"ד) דתני, מעשה בר' אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהיו באין בספינה, ועשה לו רבי עקיבא סוכה בראש הספינה ובאה רוח והפריחתה, אמר לו ר' אלעזר בן עזריה עקיבא איה סוכתך.

לכאורה חילופי גברי. אך לא כן הוא. כי הנה במשנה עירובין פ"ד, משנה א' (בבלי עירובין מא, ב) איתא, מעשה שבאו מפרנדיסין (בבבלי מפלנדריסין), והפליגה ספינתם בים, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה, רבי יהושע ורבי עקיבא לא זזו מארבע אמות. שרצו להחמיר על עצמן.

הפלגתם בספינה חלה בימי חג הסוכות וכדאיתא במס' סוכה (מ"א, ב): ומעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהיו באין בספינה ולא היה לולב אלא לרבן גמליאל וכו'. וכ"ה בתורת כהנים (ויקרא, פרשת אמור, פרק ט"ז), וכ"ה בתוספתא (סוכה, פ"ב, ה"א).

וכנראה שזהו אותו מעשה ובספינה הפליגו ארבעת הזקנים, והתפלגו לשני זוגות בדעותיהם, לגבי כמה שאלות. ואחד מהם, בענין סוכה על ראש הספינה, כשמצד אחד רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה, ומצד שני רבי עקיבא ורבי יהושע. ואכן בירושלמי (עירובין, פ"ד, ה"א) איתא: הלכה כרבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה בספינה, וכרבי יהושע ורבי עקיבא בדיר וסהר. ואילו בבבלי עירובין (מ"ג, א) הלכה כרבי גמליאל בספינה והלכה כרבי עקיבא בדיר וסהר.

בירושלמי הזכיר שני בני הזוג מכל צד החולקין, ואילו בבבלי לא הזכיר רק אחד מכל זוג.

וכעין זה בסוכה בראש הספינה, בבבלי בסוגיתנו הזכיר אחד מבני הזוג החולקין על רבי עקיבא ואילו בירושלמי הזכיר את התנא השני מאותו זוג החולק על רבי עקיבא. ה. סוכה (כ"ו, ב) משנה, וכשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו. פירש"י: אוכל פחות מכביצה, מאכל פחות מכביצה.

לכאורה מה מוסיף ומה מחדש רש"י בפירושו ונראה לי כי רש"י בא לפרש, כי המדובר במאכל, אוכל (בסגול), ולא באוכל (בצירה), ובא לחדש, כי רק כשהמאכל יש בו פחות מכביצה פטור האוכלו מסוכה. אולם אם המאכל יש בו שיעור של ביצה ויותר, היר אף אם האוכל מבקש לאכול ממנו פחות מכשיעור ביצה, חייב הוא בסוכה, כלומר, המאכל עצמו, ולא כמות האכילה ממנו, קובע חיוב אכילתו בסוכה.

אמנם לא כן פסק הרמב"ם (ה' סוכה, פ"ו, ה"ו): "ואסור לאכול סעודה חוץ לסוכה כל שבעה, אלא אם אכל אכילת עראי כביצה, או פחות, או יותר מעט. וכן פסק בשו"ע (ה' סוכה, סימן תרל"ט, סעיף ב); "וכמה אכילת עראי, כביצה מפת".

אולם אף אם נאמר שאין רש"י חולק לדינא, הרי ביקש רש"י לפרש, כי לו היו מגישים לר' צדוק מאכל שיש בו יותר מכביצה היה אומר להם העלו לסוכה, כפי שעשו רבי יוחנן בן זכאי ורבי גמליאל, שכן במאכל של יותר מכשיעור יתכן שיעלה בדעתו לאכול ממנו יותר, ואף למראית עין צריך היה להעלות לסוכה.

ואפשר גם להסביר, שזה שנקט רש"י שגוף המאכל לא היה בו כביצה, הוא כדי לפטור מהחובה של נטילת ידים שאין ההיתר במפה רק בככר קטנה, פחותה מהשיעור, ולא בפרוסה, כשהוא נוגס מככר גדולה. כי בגדולה אין המפה מועילה, דחיישינן שמא נגע. וכבתוד"ה הא כביצה וכו' (להלן י"ז, א) וכבתוי"ט שם: "וכביצה לא משתרי במפה, דחיישינן דלמא נגע כדמסיק בפרק כל הבשר, כ"כ התוס' וכו'".

והר"ב בפירושו על המשנה כתב: כי הא דבעינן, אוכל פחות מכביצה, משום נטילת ידים ומשום ברוכין, דאילו משום סוכה, הא אמרינן אוכלים אכילת עראי חוץ לסוכה, ואפילו יותר מכביצה".

והשיגו על הר"ב דהא קיי"ל כאביי דיותר מכביצה בעי סוכה, וכן פוסקים להלכה, שו"ע, או"ח, סי' תרל"ט (נימוקי הגרי"ב).

ואולי הר"ב מתכוין לכך שאם הככר גדולה מכפי ביצה אולם הוא אינו אוכל ממנה אלא פחות מביצה שפטור מסוכה, אף שלענין נטילת ידים חייב, וכנ"ל, ואזלא לה לקושיית המשיגים.

ו. סוכה (ל"א, א): רש"י ד"ה אבל גזל עצים וסכך בהן, אין זו לא גזולה ולא שאולה

דקננהו בשינוי מעשה ושינוי השם, ועוד משום תקנת השבים אינו צריך לסתור בנינו אלא יחזור דמים וכו'.

והשיגו התוס' על פירש"י, שם תוד"ה אבל גזל עצים וסיכך בהן וכו', שהרי גזל עצים וסיכך הן שינוי החזור לברייתו הוא ומדאורייתא לא קני ומשום תקנת מריש היינו מדרבנן וקרא מיתוקם מדאורייתא וכו', עיי"ש.

ונראה להסביר דברי רש"י, כי גם לרש"י הקנין הוא רק בשינוי מעשה ושינוי השם וקנה מדאורייתא. והא שרש"י מוסיף, ועוד משום תקנת השבים וכו', הוא כי תקנת השבים עושה את השינוי מעשה לשינוי שאינו חוזר לברייתו, וכהסברו של הרמב"ן במלחמות, (ב"ק, ריש פרק הגזל ומאכיל) שכן הא דשינוי החזור לברייתו אינו קונה הוא מפני שהנגזל כשיקבל חזרה את החפץ יבטל את השינוי. אכן באופן שאין ביד הנגזל לבטל את השינוי, מפני התקנה, תקנת השבים, הרי שינוי זה הופך להיות שינוי שאינו חוזר לברייתו והוא שינוי מעליא, כי הרי הגזלן עצמו ודאי לא יבטל את השינוי שהוא עצמו עשאו, (על שיטת הרמב"ן כפי שהוסברה ע"י הנתיבות עיין בספרי "זריחת השני" על ב"ק, ח"ב, עמ' 16–18).

נמצא, שרש"י לא בא לתת שני טעמים כל אחד לחוד מספיק, אלא הכל טעם אחד והוא, כי יש כאן שינוי מעשה עם שינוי השם וקנה מדאורייתא וכדי שלא נטעון שהרי חוזר לברייתו הוא, לזה מוסיף, כי בתוקף תקנת השבים (לפי תוס' המריש) שינוי מעשה זה שינוי שאינו חוזר לברייתו הוא.

ואעפ"י שאחרי חג הסוכות יתכן שבעל הסוכה עצמו יפרק את הסוכה, אין זה עושה את השינוי מעשה לשינוי חוזר לברייתו, כי תקפו של השינוי מעשה נעריך לפי המטרה שלשמה נעשה. והרי השינוי נעשה לשם סוכה, ובתוך ימי החג פועלת תקנת השבים, באופן שלא בעל העצים ואף לא בעל הסוכה עומדים להביא לידי בטול המעשה במשך כל חג הסוכות.

ז. סוכה (ל"א, א) תוד"ה אבל גזל עצים וסיכך בהן, וכו' וקרא מיתוקם מדאורייתא, ואפילו [מדרבנן] בלא עגלה וספינה איכא לאוקמיה קרא, כגון שראובן שבנה סוכה בחצרו של שמעון מדעתו (שלא מדעתו, לפי הגה' הב"ח), ובא שמעון ותקף את ראובן והוציאו מסוכתו דאין עליה תורת שאולה, כיון דלא קיימא ברשותו של ראובן, ולא דמיא לקרקע דבחזקת הבעלים עומדת ולכן אין קרקע נגזלת.

רבי עקיבא איגר (בגליון הש"ס, שם) מקשה על דברי התוס': תמוה לי הא אמרינן יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות, א"כ אם גזל עבדים והכניסן לביתו אין נגזלים, ושטפם נהר אין חייב באחריותם, הרי אף דאין קיימים ברשות בעלים, והם ברשות הגזלן ואפ"ה אין נגזלות, וצע"ג.

ונראה לי להסביר שיטת התוס', כי יש הבדל בין עבדים ובין קרקעות, עבדים אמנם הוקשו לקרקעות, היינו שדיני מקרקעין חלים על עבדים, אבל יש הבדל מציאותי ביניהם, והוא, כי עבדים זזים, ניידים הם, משא"כ קרקעות. ויש הבדל בענין זה בדין בין מקרקעי דלא נייד, ובין עבדים שהם מקרקעי דניידים. וכבר כתבו תוספות (ב"מ, סא, א, ד"ה אלא לאו), "דהא דקרקע אינה נגזלת אינו מן המקרא, אלא משום דאי אפשר לזוזה ממקומה, אבל עבדי דניידים אע"ג דהוקשו לקרקעות יעבור בלא

תגזול". ולפי זה אם הוציא את העבדים מרשות בעליהם ומחזיקם אצלו יהא חייב באחריותם.*

ועוד עיין בספרי זריחת השני, ב"ק ב, עמ' 154–155.
ח. סוכה (ל"א, א) ת"ר סוכה גזולה וכו' ר' אליעזר וחכמים מעשירין, אמר רב נחמן מחלוקת בשתוקף את חבריו והוציאו מסוכתו וכו'.
המאירי, סוכה, שם (עמ' צ"ז), "ושמא תאמר לשיטתנו, סוכה גזולה היאך הכשירוה, בשלמא תקף את חבריו והוציאו מסוכתו קרקע אינה נגזלת ואין כאן גזלה, אלא גזל עצים וסיכך בהם, הא מצוה הבאה בעבירה היא וכו'.
וקשה לי על ה'בשלמא' של המאירי, שהרי אף אם קרקע אינה נגזלת, הרי הגזול קרקע הוא רקפטור אבל אסור ספר ההשלמה, ב"ק, פ"ט, סימן ה'), ויש הסבורים, כי הוא עובר על לאו דלא תגזול (עפ"י ספרי, דברים, פיסקא קפח, כל העוקר תחומו של חבריו בארץ ישראל עובר גם על לאו של לא תגזול, וכ"ה בספר המצוות להרמב"ם, מצוה רמ"ו, וכ"ה הרמב"ם, ה' גניבה, פ"ז, ה"א, וכ"ה בסמ"ג, סימן קנ"ג ובס' יראים השלם סי' קכ"ט (רנ"ח), אולם גם אליבא דהחולקין (תוד"ה אלא לאו דגזל, ב"מ, מא, א; טור ושו"ע, חו"מ סי' שע"ו) על גזילת קרקע חל הלאו של לא תשיג גבול רעך (דברים יט, יד).

הערות העורך

* מסקנת הרה"ח שליט"א בהבנת דברי התוס' בב"מ בסוכה שהיא: "אם הוציא את העבדים מרשות בעליהם ומחזיקם אצליהא חייב באחריותם", תמוהה היא, ודברי הגרע"א פשוטים ומפורשים הם. שהרי שנינו (ב"ק צ"ו ב) שהגזול עבדים והזקינו ואמר לו הרי שלך לפניך, בניגוד להגזול בהמה והזקינה, ודאי המדובר כשהכניסה לרשותו בדומה לגזול בסוכה.
אלא שגם קושית הגרע"א תמוהה היא, לכאורה, שהרי מה שנוקטים התוס' "דהא דקרקע אינה נגזלת אינו מן המקרא", ודאי אין המכוון לגבי חיוב אחריות הגזולן על הגזילה, שזה ודאי מן המקרא נדרש, כמבואר בגמרא (ב"ק קי"ז, ב, ומובא ברש"י בסוגייתנו) ולא באו התוס' לדרוש טעמא דקרא. אלא פשוט שכוונתם לחלק בין הל"ת ד"לא תגזול" לבין חיובי האחריות דגולן. דחיוב האחריות אמנם נלמד מן המקרא, והוא גזה"כ, ע"כ בזה שפיר אמרין גם בעבדים שהוקשו לקרקעות, שאין על הגזולן חיובי גזילה, ויכול לומר הש"ל כמו בקרקעות, אך קרא דמיתי בגמרא אינו מתייחס אלא לחיובי באחריות ולא נתמעט משם לענין הל"ת ד"לא תגזול" (דמה"ט הרי כמה מהראשונים נוקטים בכלל גזילת קרקע איכא משום "לא תגזול" כמצוין בדברי הרה"ח הלחן באות ח'). ודעת התוס' בזה היא, שאמנם בקרקע דלא נידיי, יש להבין מסברא דאינו עובר גם על הל"ת, כיון שא"א להזיזה, א"כ לא עשה מעשה גזילה, ובוזה שפיר יש מקום לומר דבעבדים (כחוס' בב"מ) או בגזל מחבירו סוכה שהיתה בנויה על קרקע הגולן (כהא דהסתו' בסוכה) שפיר עובר ב"לא תגזול". ובהא הוא דאינו יוצא י"ח בישיבת סוכה שנחמעט ממש"נ "תעשה לך" — למעט סוכה גזולה (לעיל שם כ"ז ב'). והגרע"א בקושיהו, כאילו ערבב התחומים, ומביא מה שאמרין בעבדים שאינו חייב באחריותם, לנידון דהתוס' שהוא לא לגבי חיוב האחריות, אלא עם עבירת הל"ת ד"לא תגזול".
ונראה שכוונת הגרע"א היא באשר ללשון התוס' שכתבו "ולכך אין קרקע נגזלת" והוא לשון הגמרא בסוגיין "אי קרקע נגזלת וכו' א"נ קרקע אינה נגזלת. ובוזה ודאי המכוון לגבי המחלוקת בב"ק (קז. הנ"ל) בין ר"א וחכמים כדפירש"י כאן שנחלקו לענין אחריות הגזולן על הגזילה, ומחלוקתם נתבארה שם בגמרא, שהיא על דרך דרשת הכתובים, עיי"ש. וא"כ גם התוס' שכתבו "ולכך אין קרקע נגזלת" כוונתם לדעת חכמים הנ"ל. ובהכרח לפ"ז שבאו לדרוש טעמא דקרא. ועי' הוקשה לו להגרע"א דפשוט דהוא מכוח גזה"כ, מדילפינן שם גם לענין עבדים שאין הגולן חייב באחריותם, למרות שניתן להכניסם לרשותו, כן נלענ"ד בכוונת הגרע"א. ואכתי צ"ע.

ולפי זה הדרא קושיא לדוכתה, ותהא סוכה גזולה פסולה מדין של מצוה הבאה בעבירה, וצ"ע.**

ט. סוכה (נ"ג, א): אתמר בשעה שכרה דוד שיתין, קפא תהומא ובעא למשטפא עלמא, אמר דוד מי איכא דידע אי שרי למכתב שם אחספא ונישדיה בתהומא ומנח, ליכא דקאמר ליה מידי, אמר דוד כל דידע למימר ואינו אומר — יחנק בגרונו, נשא אחיתופל ק"ו בעצמו, ומה לעשות שלום בין איש לאשתו, אמרה תורה שמו שנכתב בקדושה ימחה על המים, לעשות שלום לכל העולם כולו על אחת כמה וכמה. אמר ליה שרי. כתב שם אחספא ושדי לתהומא ונחית תהומא שיתמסר אלפי גרמדי.

בסוגיא המקבילה במס מכות (יא, א) יש תוספת והיא, "אמר רב יהודה אמר רב קיללת חכם אפילו בחנם היא באה, מנלן מאחיתופל וכו' ואפ"ה כתיב (שמואל, ב, יז, כג), ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את החמור וילך אל ביתו ואל עירו ויצו אל ביתו ויחנק וכו'.

ושם ברש"י: וקללה זו בחנם היתה שלא מקלל אלא אם אינו אומר. ועדיין נשאלת השאלה ומה הוא חטאו של אחיתופל שקרימה בו קללת חנם של דוד. ויש להסביר, כי חטאו של אחיתופל היה בכך שלא אמר את ההלכה הגואלת שמותר לכתוב את השם על החספא, מיד, כשדוד קרא לחכמי ישראל למצוא היתר, אלא נענה רק לאחר שדוד פנה בשנית לחכמים בתוספת קללה על תנאי, הנה כי כן עם ישראל וכל העולם כולו מצויים בסכנה של שטפון וכליון, וצריך לחפש פתח להצלה, להתיר לכתוב שם השם על החספא ולמחקו, ואחיתופל יודע יסוד להיתר לכך הוא שותק. האין זו עבירה פי כמה וכמה שנאמר "אם לא יגיד ונשא עונו", ולא נענה אלא כשדוד מאיים בקללה ורק אז נענה, ומגלה את הק"ו שמתיר את המעשה.

אחיתופל מיראי הוראה הוא; חשש לגלות את ההיתר, חרד הוא לפסוק הלכה. וחרדתו זו קודמת אצלו להצלת העם והעולם — הוראת ההיתר נשארה לו תקועה בגרונו, חנקה בתוכו ועל זה נענש בחניקה, מדה נגד מדה...

י. סוכה (נ"ג, ב) אנו לי"ה ועינינו לי"ה, איני והאמר רבי זירא, כל האומר שמע, כאילו אומר מודים, מודים, אלא הכי אמרי המה משתחיים קדמה, ואנו לי"ה משתחיים, ואינינו לי"ה מיחלות (הנוסח לפי תיקון הב"ח).

ולכאורה קשה למה מביאה הגמרא מרבי זירא הא דאין להכפיל דברי הודאה, תפלה להקב"ה, וכפ"י רש"י משום דמחזי כשתי רשויות. הרי רבי זירא למד דין זה מהמשנה, ומסתמך על דברי המשנה, ולמה לא מביאה הגמרא להקשות ולשאול מהמשנה שהיא שנויה פעמים, במס' ברכות (ל"ג, ב) ומגילה (כ"ה, א) מאי חזית לנטוש שתי משניות מפורשות ולהביא הדין מכלי שני, מדברי רבי זירא, המביא דין זה עפ"י המשנה?

** כוונתו פשוטה, שבתוקף חבריו והוציא מסוכתו ויושב בה, אמנם עבר עבירה, ואפילו להני שיטות שגם בגזול קרקע דלא נידי עבר על לא תגזול, אך זוהי עבירה של הגברא, אבל אין העבירה בחפצא של הסוכה, כי הפעולה שעשה היא להוציא את האדם בעל הסוכה מסוכתו. אבל הסוכה נשארה בחזקתו של בעליה, ולא נעשה בה דבר העבירה. על כן לא חל בה דין מצוה הבאה בעבירה, כשם שאין בגזילת קרקע משום חייבי גזילה באחריות הגזול, כי בזה גזרה תורה שזה רק כשחפצא נעשה מעשה גזילה, ועי"ש גם בתירוצו של המאירי שנחת לחלק גם בגזל עצים שאין בזה משום מהב"ע.

ונראה להסביר, כי לפי פשוטו המלים "מודים מודים משתקין אותו" שבמשניות הם המשך לרישא של המשנה, האומר על קן צפור יגיעו רחמיך וכו', שלולא דיוקו ולימודו של רבי זירא, היינו מפרשים דברי המשנה שמתוך הדגשה שמדת הרחמים פרושה גם על קן צפור הוא ממשיך ואומר "מודים מודים" להרבות בהודאה על כך. לפ"ז היינו אומרים שרק בכה"ג יש איסור, אבל תהלות ותשבחות לשם, וכן קבלת עול מלכות שמים, אולי אפשר ומותר לומר ולחזור ולומר. לזאת מביאה אירמתו של רבי זירא שמפרש, שהסיפא של המשנה "מודים, מודים — משתקין אותו" אינה המשך של הרישא, אלא מלתא באנפי נפשה הוא, וכאילו כתוב: [האומר], מודים, מודים — משתקין אותו", כי אסור לכפול, משום שיש בזה כעין הכרה בשתי רשויות, ומזה למד, כי אין לומר גם "שמע, שמע". לפי זה הראיה לכך שאין לכפול הפניה לשם היא דוקא מפירושו של רבי זירא במשנה ולא מעצם דברי המשנה ללא פירושו.